



Sørine Gotfredsens prædiken 3. søndag i advent

Taler

Sørine Gotfredsen
Præst

Dato

11. december 2022

Sted

Jesuskirken, Valby

Det er en særlig mekanisme, der går i gang. Den er svær til fulde at gennemskue, men indimellem er det, som om der omkring et bestemt menneske opstår en så stærk og følelsesladet bevægelse, at man næsten skulle tro, at det var styret af højere kræfter. Alle taler pludselig om denne person, og ordene, der strømmer fra ham – det er som oftest mænd – tillægges så megen vægt, at mange synes at antage, at de rummer betydelig sandhed. I hvert fald noget så smukt og opbyggeligt, at man bør tage det til sig.

Der indtræffer en følelse af harmoni og forjættende lederskab – som beriges man med et blik ind i fremtiden, hvor vi vil forstå mere angående, hvem vi er, og hvordan vi skal leve sammen. Denne person, der typisk kan være en lidt filosofisk type, der skriver bøger og holder foredrag, en guruagtig skikkelse eller måske en landstræner – enhver, der pludselig får hul igennem – bidrager til den euforiske stemning. Lige indtil, altså, at mekanismen måske atter går i stå. Vi kender turen og skal hver gang tage ved lære.

Menneskene leder altid efter én at samles om, og i dag hører vi om Johannes Døberens, der som urostifter af den magtfulde Herodes er blevet smidt i fængsel og her har brug for at vide, om Jesus virkelig er den frelser, verden har ventet på. Og som han selv har udråbt som netop det.

Det var jo Johannes, der som den første lod alle forstå, at Jesus var på vej, og Johannes var en sand profet. Selv en sådan kan dog komme i tvivl, og derfor sender han sine folk ud for at undersøge sagen. Jesus reagerer ved at beskrive for dem, hvilke forbløffende ting han udretter – hændelser, der kan skabe forargelse, fordi de helt strider imod forstanden. For eksempel vækkes døde tilbage til livet.

Dengang som i dag handler det om at skelne mellem den, der rummer rigtig indsigt og kan fuldføre en mission, og den, der er tilbøjelig til i modgang at svaje som et siv i vinden, og Jesus bekræfter sin position ved at ære Johannes som sand profet og minder samtidig alle om ikke at lade sig forblænde af den, der kun for en stund sætter så mange følelser i gang. Uden, når det kommer til stykket, at kunne stå distancen.

I løbet af det seneste halvandet år har vi oplevet en interessant bevægelse, som man kan blive klogere af. Først var der sommeren 2021, hvor fodboldlandsholdet sejrede på en bølge af så intense følelser, at det ikke blot førte til en EM-semifinalekamp. Det skabte også stor begejstring for den såkaldt følsomme mand – og det følsomme menneske – der skal udkonkurrere den mere traditionelle idé om den sammenbidte kriger i et fast hierarki.

Det blev set som endnu et skridt på vejen mod et mere progressivt menneskeideal, og holdet vandt, folket var med, og det var som et eventyr. Alt imens landstræneren sagde sætninger som: ”Det vigtigste er at prøve at være i det hele lige nu. At være i det. At gøre noget ved det. At tillade sig det (...) Vi er i stand til at forstå holdfølelsen. Vi forstår, at fodbolden og livet er et holdspil...”

Den sommer blev den følsomme mand, der villigt fælder tårer i offentligheden, gjort til forbillede, men nogen mærkede forbehold, da det meget følelseladede jo har noget uforudsigeligt over sig og udgør et skrøbeligt omdrejningspunkt. Siden er tingene da også ændret noget. Landsholdet røg hurtigt ud af det VM, der afgøres på næste søndag, og i den danske lejr forsvandt gnisten i alles øjne, mens flere i truppen meddelte, at man var så opfyldt af ubehagelige følelser, at man ikke kunne sige noget.

I december 2022 lærte vi, at tidens følelsesmenneske så afgjort fungerer bedst i medvind, og at nederlaget måske kan synes ekstra tungt, når man gør det ustabile følelsesmenneske til ideal.

For selve nederlagsfølelsen kan handle om mere end nogle tabte fodboldkampe. Pludselig fremstår både fællesskab og retning mere diffust, og jeg kan ikke lade være med at overveje, om vi har at gøre med et større billede på den fallit, der kan ramme et kollektiv eller måske en hel kultur, når man i for høj grad forlader sig på menneskers følelsesliv som vejen til sandhed.

Vi er blevet vænnet til at tænke sådan, især siden naturvidenskaben og den moderne eksistentielle filosofi begyndte at hævde, at det er uværdigt for et oplyst menneske at tro på guddommelig sandhed. Uden selv at være troende forstod forfatter Henrik Pontoppidan, hvilken forvirring det kunne medføre, og mens jeg før har citeret fra hans store roman, *De dødes rige*, gør jeg det lige igen.

Hans hovedperson, Torben Dihmer, der slås med mismod i den moderne verden, siger her om sin egen indre forfatning: ”Man gør den opdagelse, at man i flere henseender er en ganske anden, end man har gået og bildt sig ind. Alle de småbitte daglige lagforskydninger, som vi ikke har lagt mærke til, fremkalder en hovedkulds sammenstyrtning i vore tilvante forestillinger – ofte jo ved en komisk ringe foranledning.”

Små komiske ting, som hvis man skændes om penge eller vedligeholdelsen sommerhuset, kan rokke ved ens selvopfattelse og synet på den anden, som man ellers troede, at man kendte så godt. Og i visse øjeblikke er det som at se gennem en lille sprække i sjælen og ane ukendte dybder i sig selv og i den anden. Det er jo derfor, at man for eksempel kan blive så overrasket over følelsen af skam. Man opdager, at man kan synke meget dybere, end man troede, for vi lever i – også med Pontoppidans ord – ”de skønne indbildningers verden”. Og i dén kender man aldrig sig selv godt nok.

Nok er Johannes Døberen ikke formet af naturvidenskab og 1900-tallets ateistiske filosofi, men også han lever i indbildningernes verden, for det gør ethvert menneske i kraft af syndigheden, der trækker os rundt i den store følelseslabyrinth, som vi er dømt til jævnlige at fare vild i.

I sin fængselscelle spekulerer Johannes som sagt over, om Jesus virkelig er frelseren, eller om det blot er noget, han – Johannes – føler, og Jesus ved, at mennesket konstant rammes af den tvivl. Derfor vil han sætte følelseslivet på spidsen, hvilket han gør ved at beskrive, hvordan han helbreder syge, opliver de døde og taler til de fattige, som ingen andre gider beskæftige sig med.

Han vil provokere til én af de stærkeste følelser, der findes – nemlig forargelsen, ja, måske endda foragten, for han vil ikke vil beundres i en stemning af nem begejstring, men i stedet fremkalde tro på trods. Han vil krænke vores forstand, da det er nødvendigt at gå den svære vej for ikke blot at finde sig til rette i det mere overfladiske, som når man ser noget fjollet i fjernsynet, lytter til en

sentimental popsang, jubler over landsholdet eller – angående kristendommen – spises af med den populære erklæring om, at Gud er kærlighed. Den er sandelig ikke forkert, det ér han, men Gud er mere end det. Han er også kravet om at erkende sit eget ukendte dyb og vrangforestillingen om, at alt skal gribes med enten følelsen eller forstanden. For så har man glemte, at noget skal gribes med troen.

Ifølge en tidligere pave ved vi det godt inderst inde, og denne skriver:

”Mennesket kan ikke affinde sig med at være blindfødt og med til stadighed at være blindfødt med hensyn til det væsentlige. Afskeden med sandheden kan ikke være endegyldig.” Nej, afskeden med sandheden om, at Gud sendte sin søn til verden, kan ikke være endegyldig, og i adventsdagene har vi på ny anledning til at forstå det. Også selv om mange af de profeter, der pludselig dukker op med store ord om morgendagens menneskeideal og holdfølelsen som billede på livet selv, kan få os til at tillægge følelselivet så stor betydning, at vi glemmer den overmagt, der skal æres og adlydes, hvad man end føler.

Hvis følelse altid står over lydighed, kan tingene hurtigt krakelere, når modgang melder sig, og man ikke længere spiller over evne. Men, vil nogen sige, er troen på det guddommelige ikke også en følelse? Nej, ikke som udgangspunkt, og Jesus vil frelse os fra netop dén vildfarelse ved selv at være dén instans, der ikke primært erkendes gennem følelse, men gennem vilje og beslutning, og jeg ved det fra mig selv.

Det begyndte, da jeg var ung, med erfaringen af, at forstanden ikke kunne bringe mig videre i søgen efter sandhed, og jeg indså gradvist, at hvad troen på Gud angår, handler det i sidste ende ikke om hverken at tænke eller føle mere. Men om simpelthen at beslutte sig for at træde ind i det uvisse. Frem for at blive ved med at klamre sig til sin logik og de mange følelser, der kommer og går, skal man se gennem sprækken i sjælen og indse, at man rummer noget gådefuldt, der kun kan modsvares af det, der er noget helt andet end én selv. Af Gud.

Dermed siger jeg ikke, at troen ikke også *gradvist* kan føles, for jo mere den med årene integreres i ens sjæleliv, desto mere kan den sanses. Det er jo derfor, at den kan bringe så stor trøst, men troen skal ifølge min erfaring grunde i vilje til lydighed for at kunne være nogenlunde konstant, og mens vi ser frem til julen og Jesu komme til verden, melder et interessant spørgsmål sig. Hvad er han selv styret af, Guds søn. Følelse eller lydighed?

Jeg tror, at Jesus er styret af begge dele. Han adlyder Faderen, der har sendt ham hertil, men han føler også så stor solidaritet med det tvivlende og syndige og lidende menneske, at han handler i kraft af en overvældende følelse af barmhjertighed med os. Det er dén, der driver ham til at vække døde til live, og hvis man slet ikke mærker forargelse over dét – over kristendommens budskab om, at døden er overvundet – så lytter man ikke i alvor. Så forholder man sig måske blot relativt let og uforpligtende på samme måde, som når man lytter til en popsang eller ser en fodboldkamp, for kristendommens budskab er det mest dramatiske, verden har set.

Vi skal blive bestyrkede og på trods af forstanden beslutte os til at tro, at Gud virkelig sendte sin søn ind i verden for at frelse det fortabte menneske. Man må gå forargelsens og bestyrkelsens vej for at nå dertil, og pointen er, at salig er den, der først har gået den vej og siden hen ikke *bliver ved med* blot at være forarget på Jesus. Men i stedet også begynder at tro på ham.

Der er mange, der kappes om at udlægge tidens menneskeskabte sandheder, og det kan af og til synes så indlysende rigtigt, hvad de forskellige guruer siger. Der kan opstå en fornemmelse af intens harmoni og forførende fællesskab, der får os til at tro, at vi nu faktisk ér nærmere sandheden om, hvem vi er. Lige indtil, altså, at mennesket i sine følelsers vold begynder at svaje som et siv for vinden i denne ”de skønne indbildningers verden”.

Det er den verden, Jesus ankommer til, og det er den verden, han vil frelse os til at kunne leve i ved at indse, at sandheden ikke er noget, vi kan føle os til. Men kun i sidste ende noget, vi kan tro på. Det er vores frelse, at han lærer os det. Det er vores frelse fra vort eget omskiftelige følelsesliv, som vi ikke kan undgå at fare vild i, og denne vores frelse rækker helt ind i evigheden. Allerede nu kan man finde hvile i den.

Amen.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Prædiken

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soerine-gotfredsens-praediken-i-jesuskirken-3-soendag-i-advent-2022>